

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

שופטים

(חלק לד שיחה א)



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת שופטים, כו מנ"א ב' אלול, ה'תשפ"ו (ב)



LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks
of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

שופטים

לעיל בפ' דברים, "ואקח את ראשי שב-
טיכם אנשים חכמים גו' ושוטרים לשב-
טיכם", והיינו שנוסף על מינוי
ה"שופטים" ("אנשים חכמים גו'"), נתמנו
גם "שוטרים לשבטיכם", וכפרש"י שם
"שוטרים מנתי עליכם לשבטיכם, אלו
הכופתין והמכין ברצועה ע"פ הדיינין" –
ומה טעם הוזקק רש"י לפרשו כאן עוד
פעם?

וביותר תמוה – שדוקא כאן, בפעם
השני, מאריך רש"י יותר מבפירושו בפ'
דברים: שם כ' בקיצור, "אלו הכופתין
והמכין ברצועה ע"פ הדיינין", וכאן מו-
סיף: (א) בתחילת הפירוש – "הרודין⁸ את
העם" (שבפשטות כוונתו לפרש שתיבת
"שוטר" כאן היא מלשון רודי⁹). (ב) ובסוף
הפירוש – "עד שיקבל עליו את דין
השופט".

גם יש כמה שינויים בלשון רש"י:
(א) בפ' דברים כתב, "ע"פ הדיינין", וכאן
"אחר מצותן"¹⁰. (ב) בפ' דברים כתב
"הכופתין והמכין", וכאן מהפך הסדר –

א. בפרש"י ריש פרשתנו: שופטים
ושוטרים שופטים דיינים הפוסקים את
הדין, ושוטרים¹ הרודין את העם אחר
מצותן² שמכין וכופתין במקל וברצועה
עד שיקבל עליו את דין השופט.

וכתבו במפרשים³, ד"מה שהוסיף
[רש"י, ששופטים הם דיינים] הפוסקים
את הדין אע"ג דידוע שכל דין פוסק את
הדין כדי לבאר לך למה הוצרך לומר
עוד שוטרים ולפיכך פירש שזה הדיין
אינו עושה רק פסק הדין ותו לא דאינו
כופה אותו, ושוטר הוא שכופה ורודהו
לקיים מצות השופט".

אבל צ"ב⁴: גם ענינו של "שוטר" –
ואפילו בשייכות למשפט – כבר ידוע⁵

(1) בדפוס רש"י הנפוצים תיבת "שוטרים" היא
באותיות גדולות – ד"ה חדש. אבל לכאורה הוא
טה"ד, והד"ה שבפרש"י הוא "שופטים ושוטרים",
ואח"כ מפרש החילוק ביניהם – "שופטים דיינים כו'
ושוטרים הרודין כו'".
(2) בכמה כת"י רש"י שתח"י (וכן בדפוס שני)
ליתא התיבות "את. . מצותן". וראה לקמן הערה 8,
10.

(3) גר"א כאן. וראה דבק טוב, הואיל משה (באר
היטב) ועוד כאן.

(4) נוסף לזה שתי הגר"א (בטעם שהוצרך רש"י
לפרש "שופטים") אינו מובן, לכאורה, שהרי כיון
שענין השופטים ידוע, ה"מספיק לכתוב רק הפירוש
של "שוטרים" כדי להודיע מהי ההוספה ב"שוטרים"
על "שופטים".

(5) ועפ"י נשלל לכאורה מ"ש במפרשים (דבק
טוב, הואיל משה. שפ"ח. וראה באר מים חיים (לאחי
המהר"ל) שכוונת רש"י שלא תטעה ש"שוטר" כאן
פירושו ככפ' בהעלותך (יא, טז), "זקני העם ושוט-
ריו", או כהשוטרים הממונים על המלחמה (פרשתנו
כ – ה. ת. ט.), אלא מלשון רדי' (וראה גם רש"י
שמות ה, ו. שם, יט) – שהרי לאחר שכתב פ' רש"י

בפ' דברים דשוטרים (גבי משפט) "אלו הכופתין
כו'", שוב אין מקום לטעות כזו.

(6) א, טו.

(7) וצ"ע ברע"ב כאן.

(8) בכמה כת"י רש"י (שתח"י) "אדם שמכה כו'".
ואולי הוא ט"ס שנחלק להם מ"רודים" ל"אדם" (ע"ד
הגירסא בדפוס שני, "הרודים שמכים כו'").

(9) ראה לעיל הערה 5.

(10) בהנשמן בהערה 8, ליתא תיבות אלו.

(* ולהעיר מלשון "שוטר" שבפרש"י ח"ש (כג, י'
מנוהו שוטר עליהם". ואכ"מ.

פי הדיינין, ולכן כתב „אלו הכופתין וה-
מכין ברצועה“ – בהתאם לסדרו של עונש
מלקות, שבתחילה כופתין את הנלקה¹¹,
ואח"כ מכים אותו ברצועה.

משא"כ בפרשתנו כותב רש"י שהשו-
טרים הם „הרודין את העם... עד שיקבל
עליו את דין השופט“, שזה האופן השני
שבשוטרים – שכופים את בעל הדין
(„רודין את העם“), „עד שיקבל עליו את
דין השופט“. ולכן לא כתב כאן „על פי
הדיינין“ אלא „אחר מצותן“, היינו שאין
ענינם (רק) לבצע הוראת הב"ד („פי
הדיינין“) אלא לכפות את הנדון לקבל
עליו ציווי¹⁵ (ומרות) השופטים (בכלל),
ואם אינו רוצה לקבל עליו את ציווי
השופט – הרי השוטרים „מכין וכופתין
כו' עד שיקבל עליו את דין השופט“.

ובזה מובן גם הטעם לשאר השינויים
בלשון רש"י:

(א) בפרשתנו כ' „מכין וכופתין“ (ולא
ככפ' דברים – „הכופתין והמכין“) – כי
כאן הכוונה לכפיית הנדון לקבל עליו
את הדין, ולכן מונה רש"י שני אופני
הכפי' מן הקל אל הכבד „מכין (ואם אין
זה מועיל –) וכופתין“ (היינו שאוטרים
אותו כו').

(ב) כפ' דברים נקט רק „רצועה“ ולא

„שמכין וכופתין“¹¹. (ג) כפ' דברים נקט
רק „ברצועה“, וכאן מוסיף „במקל ובר-
צועה“¹².

ב. ולכן נראה לומר, דלפרש"י
ה„שוטרים“ דהכא וה„שוטרים“ דפ' דב'-
רים לאו היינו הך, אלא הם שני סוגי
שוטרים:

כפ' דברים קאי ב„שוטרים“ שהם
המוציאים בפועל את הוראת הב"ד, שה-
שופטים פוסקים מהו העונש, והשוטרים
הם המענישים בפועל.

ובפרשתנו קאי בשוטרים שענינם
לאיים על הנדון שיקבל עליו את דין
השופט. היינו לא ביצוע הוראת הב"ד,
אלא לכפות את הנדון שהוא יקבל על
עצמו לקיים הוראת הב"ד (כגון מי שפ'-
סקו הב"ד שחייב לשלם ממון לחבירו
ואינו רוצה לשלם, שהשוטרים כופים
אותו לשלם הממון)¹³.

ובזה מבוארים חילוקי הלשונות בין
שני פירושי רש"י הנ"ל:

כפ' דברים כותב שהשוטרים הם
„הכופתין והמכין כו' על פי הדיינין“,
היינו, שהם מקיימים בפועל את הוראות

(11) בדפוס א' וב' וכל כתי' שתח"י, ליתא תיבות
אלו [ורק בהנסמן בהערה 8 – „שמכה“ (שמכים)].
וכן ליתא בל' רש"י שהועתק ב"סמ"ג עשין צו
בתחלתו. אבל בדפוס רש"י הנפוצים הוא ככפנים.
וגירסא זו כבר היתה לפני הבאר מים חיים ונחלת
יעקב. וכן משמע בגו"א.

– בבאמ"ח שם מפרש, ש„במקל“, מוסב אל
ומכין, „וברצועה“, מוסב אל וכופתין, ר"ל שקוש-
רין אותם ברצועה. אבל אין זה מתרץ הטעם
לשינוי הסדר, כי אם לכתוב „וכופתין ומכין ברצועה
ובמקל“, ואכ"מ.

(12) והרי מכין (גם) ברצועה, כפרש"י דברים שם.
ובספרי דברים שם „המכין ברצועה“. וראה הנסמן
בהערה 16.

(13) ראה גם רש"י סנהדרין טז, ב ד"ה שוטרים.
וראה לקמן ס"ה, שוהי גם דעת הרמב"ם.

(14) ראה רש"י מכות כב, ב ד"ה על העמוד. –
וכן מובן בפשטות, שקודם שמלקין את האדם צרי-
כים לכופתו שלא יפול כו' כיון שהוא „מוטה“ (מכות
שם. הובא גם ברש"י תצא כה, ב).

(15) ע"פ המבואר בפנים מתורץ בפשטות מדוע
לא כ' רש"י „אחר הוראתן“ (ראה השקו"ט ברא"ם
כאן) – כי אין המדובר בקיום הוראת השופט, אלא
האיום על הנדון שיקבל עליו ציווי השופט (ובפרט
ע"פ המבואר לקמן ס"ג, שגם עשיית המשפט (ולא
רק ההוראה) שייכת להשופט).

בלק²¹, שאמר משה, "אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו". ומפורש ברש"י שם "הרגו איש אנשיו – כל אחד ואחד מדייני ישראל ה' הורג שנים כו". וכן לקמן בעונש מלקות מפורש בקרא²², "וה-פילו השופט והכהו וגו'".

ועפ"ז מובן שא"א לפרש ש"שופטים" כאן הם המבצעים את גזר הדין בפועל (כבפ' דברים) – שהרי זה נכלל בהציווי ד"שופטים . . תתן לך".

ואינו דומה ל"ושופטים לשבטיכם" דפ' דברים, שפרש"י שה' מינוי בפ"ע²³ על "הכופתין והמכין . . על פי הדיינין" – כי בכתוב שם לא נקראו הדיינים בשם "שופטים"²⁴ (כ"א כנאמר "ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים גו"), ומובן דמש"נ אח"כ "ושופטים לשבטיכם" יכול להתפרש על אלה המוציאים בפועל את הוראות הדיינים²⁵ (ושניהם בשם "שו-פטים" יקראו – וכולם נכללו במש"נ בכתוב שלאח"ז²⁶, ואצוה את שופטיכם בעת ההיא גו' ושפטתם צדק גו").

משא"כ בפרשתנו שנאמר "שופטים ושופרים תתן לך", הרי שה"שופטים" אינם בכלל "שופטים" –

"מקל" – כי עונש מלקות הוא ברצועה¹⁶ ולא הכאה במקל¹⁷; משא"כ בפרשתנו שהכוונה לשופרים "הרודין את העם" שייראו מהשופט ויקבלו עליהם את דין השופט, צריכים (לפעמים) גם מקל. ואדרבה – רש"י מקדים "מקל" כי זהו סימן של "רדי"¹⁸.

– אלא שע"פ כהנ"ל יש להבין בגופו של ענין: מהו ההכרח (בפש"מ) דצ"ל שני סוגי שופרים: (המסופר בפ' דברים) "אלו הכופתין כו' על פי הדיינין" ושוט-רים (דפרשתנו) "הרודין את העם . . עד שיקבל עליו את דין השופט"¹⁹?

ג. ויש לומר הביאור בזה:

"שופט" בתורה (בדרך הפשט) אינו רק דייקן הפוסק את הדין, אלא גם זה המבצע את הדין בפועל²⁰, וכמפורש לעיל בסוף פ'

(16) משנה מכות שם. וראה רש"י סנהדרין ז, ב ד"ה רצועה (הובא לקמן בפנים ס"ה).

(17) ברש"י סנהדרין שם ד"ה מקל (הובא לקמן שם), דמכת מרדות היא במקל. ולהעיר מעוניי ב"ד כשהשעה צריכה לכך (רמב"ם הל' סנהדרין ספכ"ד) שאפשר בכמה אופנים. אבל מובן שרש"י נקט דוג-מא מעונש מלקות שבקרא, שהיא ברצועה.

(18) כלשון רש"י ויחי (מט, י) "רודין את העם בשבט". וברש"י וילך (לא, ז) "טול מקל כו". וראה ע"ז מא, א.

(19) במשכיל לדוד כאן ד"הוה מצי לפרש המכים למי שנתחייב מלקות או מכת מרדות ע"פ הדיינים אלא משום דהכא לפי הענין בדיני ממונות מיירי כדכתיב לא תכיר פנים ולא תקח שוחד וכו' מש"ה פ"י שמכין עד שיקבל כו".

אבל לכא' אינו תירוצו מספיק, שהרי אפשר לומר שהציווי למנות "שופרים" הוא ענין כללי (אף שאינו שייך לדיני ממונות).

(20) ראה רש"י ישעי' (לב, ז) "משפט משמש שלשה לשונות תחלת הטענות . . וגמר הדין . . ומשטר ששופרין אותו ביסורין". וראה באר בשדה (על פרש"י) כאן.

(21) כה, ה. – וראה וירא יט, ט, "וישפוט שפוט" (אבל ראה רש"י שם). שמות (ב, יד) "מי שמך גו' ושופט גו' הלהרגני גו'".

(22) תצא כה, ב. אלא שמובן שהשופט יכול למנות שליח ע"ז (כמפורש ברש"י משפטים כא, יד "שליח ב"ד שהמית במלקות"). אבל זהו מענינם של ה"שופטים". (23) ראה מפרשי רש"י שם.

(24) ולא שישפוט את העם – שזה נאמר רק לקמן בפסוק שלאח"ז "ושפטתם צדק".

(25) וההכרח לפרש כן – ראה לקמן ס"ד.

(26) א, טז.

כ"א סיוע להשופטים [דהיות שהמדובר בבעל דין שאינו מציית אליו, זקוק הוא לשוטרים שיאיימו על הבעל דין שיקבל את דין השופט] – וא"כ הול"ל בפסוק „ושוטרים (לסייע) שופטים“?

ולכן פרש"י שהכוונה ל„אלו הכופתין והמכין . . על פי הדיינין“ – שעפ"ז מובן שזהו מינוי על בנ"י „עליכם“, כי הם שני חלקים במינוי השופטים (על בנ"י): (א) אנשים חכמים גו' – שמורים לבנ"י את הדין, (ב) השוטרים שמוציאים ועושים את הדין בפועל.²⁸

ויש לבאר הטעם שבימי משה רבינו לא מצינו שימנו „שוטרים“ לרדות את העם שיקבלו עליהם את דין השופט – כי (ע"ד הפשט²⁹) בימי משה ממנה השופ"טים, לא הוצרכו לזה, לפי שבנ"י היו יראים מן השופטים ולא היו צריכים לשוטרים לאיים עליהם כו'; משא"כ בפ' רשתנו, שהוא ציווי לדורות, בכל מצב שיהי', לכן נצטוו למנות „שוטרים“ – „הרודין את העם . . עד שיקבל עליו את דין השופט“ (שיהיו מוכנים אם המצב דורש הנהגה של כפי').

או שהם הנערים העומדים לפני דיינים (ואין להם שום כח וממשלה אלא מצוואת השופטים). ע"ש, ובדינא דחיי (לבעל כנה"ג) על הסמ"ג ריש הל' סנהדרין (עשין זו). ולהעיר מבאר שבע לסוטה מב, א ד"ה מה שוטר.

(29) בסנהדרין (ז, ב. הובא לקמן ס"ה) שבעת ההיא (דברים א, טז) היו צריכים „מקל ורצועה“, וראה חד"א מהרש"א שם, שרק „באותו הדור הי' צריך לזיוור הזה על המקל ורצועה שהיו סרבנים ובעלי מריבות“. אבל ע"ד הפשט, זה שהיו טרחנין ובעלי מריבות אינו טעם שלא יקבלו פסק השופטים. וכמובן מרש"י דברים (א, יב) „הי' . . רואה . . בעל דינו נוצח בדין אומר כו'“ (ע"ש). ולהעיר מרש"י שם, יג שהשופטים היו „ראשים ומכובדים עליכם שתהיו נוהגין בהם כבוד ויראה“.

ולכן פרש"י כאן²⁷ שהכוונה לאלו „הרודין את העם אחר מצותן (של השופ"טים) . . עד שיקבל עליו את דין השופט“ – שרודים אלה אינם שייכים לעצם המשפט (לא להוראה וגם לא להוצאת המשפט בפועל), אלא לרדיית העם שיפ' חדו מהשופטים ויקבלו עליהם את דינם, כנ"ל בארוכה.

ד. אלא שעדיין צריך ביאור – לאידך גיסא:

כיון שאפשר לפרש ש„שוטרים“ הם „הרודין את העם“ – מנ"ל לרש"י לפרש בפ' דברים ש„שוטרים“ שם היינו „אלו הכופתין והמכין . . על פי הדיינין“? ובפרט שמצינו בכמה מקומות (כנ"ל) שהשופטים עצמם עושים את הדין בפועל, ומנ"ל לרש"י שהי' מינוי מיוחד על שוטרים כאלו?

ויש לומר, שרש"י מרמז ההכרח לפי' רשו, ביתור לשונו שם „ושוטרים – מניתי עליכם לשבטיכם אלו הכופתין כו'“, דלכאורה, החידוש בפרש"י שם הוא²³ שהשוטרים הם מינוי בנ"י (ולא שהדיינים שנתן „ראשים עליכם“ הם הם השוטרים), והול"ל „ושוטרים – מניתי לשבטיכם“, ומהי כוונתו בתיבת „עליכם“ – והרי פשוט שהמינוי הוא על בנ"י?

אלא שבזה מרמז רש"י ההכרח להמשך פירושו „אלו הכופתין כו' על פי הדיינין“:

אם „שוטרים“ הם „הרודין את העם . . עד שיקבל עליו את דין השופט“, הרי אין תוכן מינוי זה – שררה על בנ"י²⁸,

(27) ולהעיר שרש"י מביא גם „שופטים“ (ומפר' שו) – ראה הערה 4 – והרי תיבת „שופטים“ היא היסוד לפירושו ב„שוטרים“.

(28) ולהעיר מהשק"ט ברא"ם (וגו"א ועוד) כאן אם ביד השוטרים הכח והממשלה להכות ולרדות,

משא"כ הא ד"כנגד מקל ורצועה תהא זריו", הכוונה להשוטרם³⁴, שענינם לה- טיל אימה על הציבור (בל' רש"י פרשתנו – "הרודין את העם... במקל וברצועה... עד שיקבל עליו את דין השופט"), ולכן לא נקט כאן "שופר" לנידוי ושמטא, שאינם פעולות השוטרים, אלא דהדיי- נים.

[ועד"ז היא גם דעת הרמב"ם, שענינם של ה"שוטרים" (דפרשתנו) הוא שהעם יקבלו עליהם את הדין, וז"ל³⁵: "שוטרים אלו בעלי מקל ורצועה והם עומדים לפני הדיינים המסבכים בשווקים וברחובות ועל החנויות לתקן השערים כו' ולהכות (נ"א ולתקן) כל מעוות... וכל שיראו בו עוות דבר מביאין אותו לב"ד ודנין אותו כפי רשעו" – הרי שהשוטרים האלה אינם אלו המבצעים את פסק השופטים, אלא הם, "בעלי מקל ור- צוניה"³⁶. המסבכין בשווקים וברחובות]

לסנה' שם. ובר"ח לפנינו ליתא, "המטה לאיים בו על המסרבין לקבל הדין". ומה שרש"י מסים שם, "עד שיחזור בו" – כי מכת מרדות ענינה שהאדם "יחזור בו" (ראה תוספ' תא מכות ספ"ג: מכת מרדות... עד שיקבל עליו כו'). ואכ"מ.

34) אלא שצ"ע שזירו זה נלמד ממש"נ, וא- צוה את שופטיכם, וע"פ הנ"ל בפנים אין "שוטרים" (דהסוג דפרשתנו) בכלל.

35) הל' סנהדרין פ"א ה"א. ובסהמ"צ (מ"ע קעו) "שצונו למנות שופטים ושוטרים" שיכריחו לעשות מצות התורה ויחזירו את הנוטים מדרך האמת אלי' על כרחם כו' ויעמידו גדרים כו'. ע"ש. – ובטור (חו"מ שם) "שוטרים הן בעלי מקל ורצועה העומ- דין לפני הדיינים לרדות על פי הדיינים".

36) ועפ"ז, מ"ש הרמב"ם, "מקל ורצועה" אינם מ"כלי הדיינים" שנמנו בגמ' (שהכוונה לכלי השופ-

ה. ע"פ כהנ"ל יש לבאר סוגיית הגמ' במס' סנהדרין³⁰:

(ואלה המשפטים) אשר תשים³¹ אשר תלמדם מיבעי' לי' (אלא)... אלו כלי הדיינים, רב הונא כי הוה נפק לדינא אמר הכי אפיקו לי מאני חנותאי מקל ורצועה ושופרא (לשמטא ונידוי. רש"י) וסנדלא (לחליצה. רש"י), ואצוה את שופטיכם בעת ההיא³² אמר ר' יוחנן כנגד מקל ורצועה תהא זריו (שיהו מטילין אימה על הציבור לשם שמים. רש"י).

וצריך ביאור – למה הזכיר ר' יוחנן רק, "מקל ורצועה" והשמיט שאר כלי הדיינים שנזכרו לפנ"ז – "שופרא וסנד- לא"?

בנוגע ל"סנדלא" שהוא לחליצה יש לתרץ, כי אינו שייך להטלת אימה על הציבור – אבל אינו מובן למה השמיט "שופרא"³².

וע"פ משנת"ל (בביאור שיטת רש"י עה"ת) יש לומר, דב' המימרות בגמ' איי- רי בשני ענינים שונים:

הפירוש ב"כלי הדיינים", היינו הכלים הנצרכים לפעולות ב"ד: סנדל לחליצה – בב"ד דוקא, (ובפרש"י בש"ס שם) "רצועה, למלקות. מקל, למכת מרדות כו"³³. שופר, לשמטא ונידוי";

30) ז, ב.

31) ר"פ משפטים.

32) ראה עיון יעקב לע"י סנהדרין שם. ולהעיר מב"ח לטוחו"מ ס"א (ד"ה בעלי מקל) בטעם מ"ש רב האי גאון (הובא בטור שם) ש"ב צריך שיהא לו מזומן... מקל לרדות בו ורצועה להלקות בו ושופר לנדות בו" – ד, פשיטא דבכלל זה, "כנגד מקל ורצועה תהא זריו" גם השופר אע"ג דלא הזכירו דע"י הנדוי בשופר איכא הטלת אימה.

33) ודלא כפי' הר"ח (שהובא בפי' ר"י אלמדארי

(* כ"ה בסהמ"צ לפנינו. אבל בתרגום קאפח, למי- נות דיינים).

שופטים אם אין שוטרים אין שופטים, ובתנחומא⁴³, „אם אין שוטר אין שופט, כיצד, כיון שנתחייב אדם בב"ד לחבירו אם אין שוטר שיוציא ממנו כיון שפורש מן הדיין אין ספוק ביד הדיין לעשות לו כלום אא"כ מוסר ביד השוטר, ונמצא ש"על ידי אלו ואלו יחד המשפט נגמר".

אבל דוחק לתרוץ כן, שהרי להלכה למעשה לא נזכר ברמב"ם ששופטים ושוטרים מעכבים זא"ז, ובפשטות גם אם אין יכולים (מאיזו סיבה שתהי) למנות שוטר, רים, חייבים במינוי שופטים⁴⁴.

[ובפשטות, גם כוונת הספרי (והתנ"ך חומא) אינה לדינא ש"אם אין שוטרים אין שופטים", אלא רק לתועלת הדבר, שבלי שוטרים יתכן שענין המשפט לא יבוא לידי פועל – אבל למעשה חייבים במינוי שופטים גם בלי שוטרים⁴⁵. ויתכן שענין המשפט יבוא לידי פועל גם בלי (איום ד) שוטרים⁴⁶. ועוד ועיקר יש צורך והכרח ב"שופטים" להורות בכל עניני התורה (שרובם אינם קשורים עם עונש וכיו"ב)].

לכאורה י"ל ע"פ דברי הרמב"ם⁴¹ (לענין תכלת ולבן שנמנו כמצוה אחת, אף שאינן מעכבין זא"ז), „שאפילו החל" קים שאינן מעכבין זא"ז פעמים יהיו

לתקן הנהגת העם ולהביא „עוות דבר" לפני ב"ד (והב"ד „דנין אותו כפי רשעו"³⁷).

ו. ובדרך זו מתורצת בפשיטות עוד שאלה במצות מינוי „שופטים ושוטרים”:

כל מוני המצות מנו מינוי שופטים ושוטרים במצוה אחת, אף שלכאורה הם שני מעשים נפרדים, מינוי שופטים ומינוי שוטרים (וכמודגש בלשון הבריי"ת תא"ז³⁸, „מנין שמעמידין שופטים לישראל ת"ל שופטים תתן, שוטרים לישראל מנין ת"ל שוטרים תתן") – ואמאי לא נמנו כשתי מצות?

י"מ³⁹ ששופטים ושוטרים מעכבים זא"ז⁴⁰, ולכן נמנו כמצוה אחת (כמ"ש הרמב"ם⁴¹ דאם חלקי המצוה מעכבים זא"ז נמנין במצוה אחת), והביאו ראי' ממה שאמרו בספרי⁴², „אם יש שוטרים יש

טיס, כנ"ל בפנים) – וזהו דלא כפירוש הערוך השלחן (ח"מ שם אות יז) שכלי הדיינין „שייך להשוטרים” והרמב"ם „לא השמיטה וכתבה אצל השוטרים” [ובלאה"כ לא תירץ מה שהשמיט הרמב"ם שופר וסנדל. אבל ראה לקו"ש ח"ד ע' 1096 הערה 26. ואכ"מ].

(37) ברמב"ם הל' גניבה ספ"ח שהשוטר ענינו „להכותו כפי כחו ולקנסו כפי ראות ב"ד לחזק הדבר” – אבל י"ל, שג"ז בכלל ענין הרד"י שיקבלו עליהם את הדין, כי מדת הרד"י ע"י השוטרים צ"ל ע"פ הוראת הב"ד. וראה סוטה מב, א וברש"י שם. ואכ"מ.

(38) סנהדרין טז, ב. ספרי ריש פרשתנו (בשינוי לשון). – וראה תו"ת ריש פרשתנו.

(39) ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ לרס"ג פ"ר שיות פרשה א' בסופה. וראה גם מהר"ם שיק על תרי"ג מצות מצוה תצא. – וראה גם לקו"ש ח"ב ע' 380 הערה 3.

(40) ראה גם אוה"ח ריש פרשתנו.

(41) בסהמ"צ בשרשים – שרש יא.

(42) ריש פרשתנו.

(43) פרשתנו ב (ובתנחומא באבער ג).

(44) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 489 הערה ד"ה שופטים.

(45) אלא שלכאורה פשיטא שאם אין שופטים לפסוק את הדין, אין חיוב למנות שוטרים (כמ"ש ברע"ב ריש פרשתנו). אבל י"ל שחייבים להעמיד שוטרים להכריח את העם לקיים מצות המפורשות בתורה (שאין צריכים ע"ז פסק השופטים). וראה ל' הרמב"ם בסהמ"צ דלעיל הערה 35.

(46) וראה אוה"ח שם: וכל שהעם נשמעים לדייני ניהם בלא שוטרים חייבין למנות השופטים (אלא מסיים „וקוראים אנו בשופט זה שופט ושוטר”).

הרי הם „שני מעשים“, שני מינויים (כנ"ל ס"ד);

אבל ע"פ הנ"ל שתפקידם של השופ־טים כולל (לא רק הוראה, אלא) גם ביצוע הדין, וכל ענין השוטרים אינו אלא סיוע להשופטים, דאם אין השופט יכול להוציא את משפטו לפועל, אזי צריך להשתמש ב„בעלי מקל וזרוע“ שהם יכריחו את הבע"ד „שיקבל עליו את הדין“ – פשוט מדוע לא נמנה מינוי השוטרים כמצוה בפ"ע, כי (א) זהו פרט בענין של הוצאת המשפט בפועל ע"י השופטים⁵¹. (ב) ועיקר: אינו ענין הכרחי כלל לתוכן ענין המשפט, שהרי אפשר להוציא המשפט לאור (גם בפועל) בלי שוטרים.

ז. מיינה של תורה שבפירוש רש"י: ידועים דברי הש"ך עה"ת⁵², ש„שופטים ושוטרים תתן לך בכל שע-ריך“ קאי נמי על „שערי הגוף“, העינים והאזנים וכו', „ללמד לאדם שיה' לו שוטר ומושל על כל אחד ואחד מאלו האיברים כו'“.

והנה בפשטות, החילוק בין „שופטים“ ל„שוטרים“ בענין זה הוא, שמינוי „שופ-טים“ (דיינים) מתקיים ע"י לימוד הלכות התורה, לדעת את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה; ומינוי „שוט-רים“ מתקיים ע"י קיום הלכות התורה במעשה בפועל.

אבל ע"פ משנת"ל מוכן, שגם עניני „המעשה“ נכללים במינוי „שופטים“ גופא

מצוה אחת כשיהי' הענין אחד – והרי גם בנדו"ד (כלשון המפרשים הנ"ל³⁹) „ודאי שופטים ושוטרים ענינם אחד הוא“.

אבל עדיין יש לדון בזה, כי הכלל הנ"ל שברמב"ם לא נאמר וקיים בכל מקום, וכמו שהאריכו במפרשים⁴⁷ להק-שות עליו ומהם – מהא דתפילין של יד ושל ראש נמנו בשתי מצות, ו„הרי התפי-לין יחשבו יותר ענין אחד (מתכלת ולבן)“ – ויתרצו שבתפילין הם „שני מעשים“ (שתי לבישות)⁴⁸, וכן „סידורן ותמונתן אינן אחד אך יש בהן שינוי רב ועל הכל שינוי מקומם אלו בראש ואלו ביד“⁴⁹,

ועפ"ז גם בנדו"ד – הרי מינוי השופ־טים ומינוי השוטרים הם „שני מעשים“, וכן בתוכנם „יש בהם שינוי רב“ – והד-רא קושיא לדוכתא, מדוע לא נמנו כשתי מצות?

וע"פ משנת"ל בגדר השוטרים – מתורץ הענין בפשיטות:

אם ענינם של השוטרים הוא לקיים ולבצע את פסק השופטים בפועל, ו„שופטים“ היינו רק אלה המורים ופוס-קים את הדין – הרי נמצא שענין המשפט נחלק (בתורה) לשני חלקים שונים – הוראת ההלכה (ע"י השופטים), וביצוע הפסק (ע"י השוטרים); ואזי יש מקום למנות את מינוי השוטרים כמצוה בפ"ע⁵⁰, כי אע"פ שענינם אחד (משפט)

(47) רמב"ן בהשגות לטה"ק שורש ט' בסופו.

(48) רמב"ן שם (אלא שדחה חילוק זה). לב שמח לשרש יא.

(49) לב שמח שם. קנאת סופרים לשורש ט' שם.

(50) ובפרט להסברא שביד השוטרים הכח והמשמלה כו' (והשופטים אין להם כח לעשות רק להורות) – ראה הנסמן בהערה 28.

(51) היינו ש„שופטים“ הוא הכלל (שכולל כל עניני משפט עד לביצוע המשפט בפועל), וא"כ שוטרים הם רק פרט ב„שופטים“ (וראה טה"ק שם שרש י"ב).

(52) ריש פרשתנו. וראה בארוכה אוה"ת ריש פרשתנו. ועוד.

ו"להכותו" (בהכאת דברים) "לומר לו אתה רע ורשע ומשוקץ ומתועב ומנוול כו"⁵⁷, שעי"ז מתבטלת שליטת היצר כו'.

ועפ"ז מובן לשון היעוד "ואשיבה שופט" כבראשונה גו"⁵⁸ – ולא נזכר "שוטרים" – כי אז יתבטל הרע ולא יהי' צורך ב"שוטרים", כי אם רק "שופטים" – לימוד התורה וקיום המצות, "ילכו מחיל אל חיל" בקדושה גופא⁵⁹.

(משיחת ש"פ שופטים תשכ"ה)

(כמו "שופטים" בפשטות שתפקידם גם להוציא לפועל משפטם, כנ"ל). והטעם י"ל, כי "תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים"⁵³, ואם אין התלמוד מביא לידי מעשה, חסר (לא רק במעשה, אלא) גם בהתלמוד עצמו, כמשנ"ת במק"א⁵⁴.

ולפירוש זה צ"ל, שענין ה"שוטרים" הוא⁵⁵ כאשר יצרו של אדם מתגבר עליו ויש צורך לבטש אותו שלא יבלבלו מתורה ועבודה, שאז צריך ל"שוטר" – להרגיו יצרו הטוב על יצרו הרע⁵⁶,

(53) ברכות יז, א. וראה רש"י שם.

(54) לקו"ש חט"ו ע' 139. ח"ז ע' 306 ואילך.

(55) ראה גם אוה"ת פרשתנו ע' תתכא. ולהעיר ממאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ס"ע תשמ"א.

(56) ברכות ה, רע"א.

(57) ל' התניא פכ"ט (לו, א).

(58) ישעי' א, כו. וראה בארוכה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 780 ואילך.

(59) ראה אגה"ק סו"ס כו (קמה, א).

